

SYLLABUS I LËNDËS “REVITALIZIMI I PYJEVE”

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jeta dhe Mjedisit
Titulli i lëndës:	Revitalizimi i pyjeve
Programi:	Shkencat e Pyjeve dhe Mjedisit
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	Viti i tretë , semestri i parë
Numri i orëve në javë:	3+2
Vlera në kredi – ECTS:	6
Koha / lokacioni:	Do shpallet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof.Asoc.Dr. Mirvjena Kellezi
Të dhënat kontaktuese:	mirvjena.kortoci@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	Kjo lende do të na njohe me parimet baze të objektit, qëllimit e destinacionit të pyllëzimeve. Degradimin dhe shkaktarët e degradimit të pyjeve. Revitalizimi i pyjeve (Pse, ku, si të bëhet revitalizimi i pyjeve). Revitalizimi i funksioneve ekologjike. Revitalizimi i vlerave socio-ekonomike. Kthimi i peizazhit në gjendje të mëparme pylli. Njohja e mjedisit në objektin e pyllëzimeve. Kriteret që ndiqen për njohjen e mjedisit. Zgjedhja e llojeve në pyllëzime. Rendësia dhe kriteret që ndiqen. Grumbullimi i frutave dhe farave pyjore. Koha e arrirjes dhe e grumbullimit të farave. Zgjedhja e masiveve dhe e drureve pyjore, plantacionet farore. Teknika e grumbullimit. Njerrja e farave nga boçet dhe frutat. Ruajtja e farave pyjore. Menyrat e ruajtjes së farave. Rregullat e transportit të farave. Treguesit sasior e cilësor të farave pyjore dhe menyrat e përcaktimit të tyre. Përgatitja e farave për mbjellje. Menyrat e përgatitjes. Fidanishtet pyjore. Llojet e fidanishteve pyjore dhe organizimi i tyre. Zgjedhja e vendit të fidanishtes. Radha e vendosjes së kulturave dhe plani tekniko-organizativ i fidanishtes pyjore. Përpunimi dhe mirembajtja e tokës në fidanishte. Prodhimi i fidaneve me fare. Prodhimi vegjetativ i fidaneve pyjore. Vjelja e materialit mbjelles në fidanishte. Teknikat e pyllëzimeve artificiale. Siperfaqet e mundshme për pyllëzime. Metodatat e pyllëzimit:

	pyllezimi me fare, fidane, kalema e shpatulla dhe i perzier. Menyrat e punimit dhe pergatitjes se tokes ne pyllezime. Pergatitja dhe permiresimi i tokes.Masa paraprake per pergatitjen dhe permiresimin e tokes. Menyrat dhe koha e pergatitjen. Perzierja e llojeve dhe vendosja e kulturave ne pyllezime. Skemat dhe formulat e pyllezimeve. Pyllezimet me fare. Menyrat dhe kohet e mbjelljes: me shperndarje ne rreshta, e gropa. Revitalizimi pas �rregullimeve (pas zjarreve, stuhive, menaxhimi i rrezikut nga llojet aliene invasive, kontrollimi i erozionit, rivendosja e pyllit në hapësirën (tokën e braktisur). Respektimi i legjislacionit për pyjet. Revitalizimi i tipeve të ndryshme të pyjeve.
Qëllimi i lëndës:	Qellimi kryesor i kësaj lënde është që studentëve t�u ofrojë njohuri bazë për revitalizimin e pyjeve. Njohjen e mjedisit dhe zgjedhjen e llojeve te pershtateshme ne pyllezime artificiale Menyrat e grumbullimit, ruajtjes dhe analizat laboratorike te farave pyjore. Procedurat tekniko-ekonomike te ndertimit dhe funksionimit te fidanishteve pyjore. Menyrat e pergatitjes se farave dhe teknikat e prodhimit te fidaneve ne fidanishtet pyjore. Sistemet e punimit dhe pergatitjen e tokes, pleherimin dhe ujitjen ne fidanishtet pyjore. Shumezimin gjenerativ dhe vegjetativ te specieve pyjorene fidanishte. Kultivimin e specieve pyjore ne sera dhe me rrenje te mbuluara (konteiner). Menyrat dhe koha e pergatitjes se tokes ne objektet e pyllezimeve artificiale. Menyrat e perzierjes dhe vendosjes se llojeve pyjore ne objektet e pyllezimit (formulat dhe skemat). Menyrat dhe teknikat e pyllezimet artificiale me fare dhe fidane. Mekanizmat e punes. Menyrat e vleresimit te punes ne kulturat e pyllezimeve dhe studimi i tyre. Kjo parashihet të ndërlidhet edhe me përvoja praktike në ekosisteme pyjore në hapësira të përzgjedhura pyjore të degraduara por edhe të ruajtura të Kosovës.
Rezultatet e të nxënit:	Pas perfundimit te kesaj lende studenti duhet te jene ne gjendje te: 1.Identifikoje qellimin dhe destinacionin e nderhyrjeve revitalizuese.

	2.Shpjegoje degradimin dhe rëndësinë e revitalizimit në pyje. 3.Zgjedhe llojet e pershtatshme per pyllezime. 4.Analizoje frutat dhe farat pyjore te pershtatshme per grumbullim. 5.Eksperimentoje menytrat e duhura per ruajtjen e farave pyjore. 6.Organizoje dhe menaxhoje fidanishtet pyjore. 7.Planifikoje masat e duhura në revitalizimin pas çrregullimeve në pyje dhe t'i zhvillojnë ato në praktikë.		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxëniet të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	3	13	39
Ushtrime teorike/laboratorike	2	5	10
Punë praktike	2	7	14
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	2	15	30
Ushtrime në terren	2	3	6
Kollokfiume, seminare	2	2	4
Detyra të shtëpisë	-	-	-
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgatitja përfundimtare për provim	1	10	10
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	1	5	5
Projektet, prezantimet ,etj	2	1	2
Totali			150 orë
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata, diskutime, ushtrime laboratorike, ekspedita konsultime, seminare, projekte të pavarura, detyra shtëpie, kolokviume, detyre kursi, provime.		
Metodologjia e vlerësimit:	Vlerësimi i parë (kolokvium): 10%, Vlerësimi i dytë (kolokvium): 10%, Seminaret ose angazhime tjera: 20%, Provimi final: 60%, Total: 100%.		
Literatura			
Literatura primare:	Tabaku, V. (2015): Silvikultura speciale. Leksione te shkruara per studentet. Treska .LL. Pyllzimet. Kortoçi, Y.,Kellezi, M. (2012):Shfrytezimi i pyjeve te ahut te Shqiperise me nie silvikulture te qendrueshme.		

	Kellezi, M., Kortoci, Y. (2013):“L’impiego delle coltivazioni arboree a rapida crescita per produrre energia verde:metodi colturali raccolta e impieghi”. Elliott, S. D., D. Blakesley and K. Hardwick (2013): Restoring Tropical Forests: a practical guide. Royal Botanic Gardens, Kew; 344 pp.
Literatura shitesë:	Tabaku, V. (2015): Silvikultura Speciale. Leksione te shkruara per studentet. Marku, V.(2014): Dendrologjia.

Plani i dizajnuar i mësimit:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Hyrje. Pyjet dhe rendesia e tyre. C’është revitalizimi. Perkufizime. Objekti, qellimi e destinacioni i pyllezimeve. Riprodhimi i bimeve. Mundësitë e krijimit të pyllit: bazat e kultivimit të pyjeve artificiale, pyllezime, pyllezime në toka zhveshura, nën masiv, etj. Njohja e mjedisit në objektin e pyllezimeve. Kriteret që ndiqen për njohjen e mjedisit në pyllezime. Studimi i klimes, rrezatimit diellor, dukuritë e thatësirës, studimi i tokës për vendosjen e llojeve, etj.	Praktike mbi pyjet dhe rendesinë e tyre. Konceptin e revitalizimit, njohjen e mjedisit të pyllezimeve dhe zgjedhjen e llojeve për objekte me kushte të ndryshme ekologjike.
<i>Java e dytë:</i>	Zgjedhja e llojeve për në pyllezime. Rendesia dhe kriteret që ndiqen. Veprimet që kryhen për vendosjen e llojeve dhe zgjedhjen e tyre. Llojet e vendit, të huaja dhe pergatitore. Metoda e ekologjisë së krahasuar, e studimit të tipologjisë pyjore dhe e eksperimentimit Grumbullimi i frutave dhe farave pyjore. Arrirja dhe pjekja e frutave dhe farave pyjore. Klasifikimi, koha e arrirjes dhe e grumbullimit të	Praktike mbi mbi degradimin, shpyllezimin dhe matjen e degradimit apo edhe treguesve të ndryshëm që të bëjnë të mendosh se një pyll është i degraduar. Menyrat e grumbullimit të farave pyjore dhe parashikimin e prodhimit të farave nga druret e grumbullimit pyjore.

	farave. Zgjedhja e masiveve dhe e drureve pyjore, plantacionet farore. Menyra dhe teknika e grumbullimit të farave.	
<i>Java e tretë:</i>	Nxjerrja e farave nga boçet dhe frutat. Nxjerrja e farave të pishave me nxehtësi artificiale (boçethareset) ose me nxehtësi natyrore. Nxjerrja e farave nga lloje halore që kërkojnë trajtim të veçantë. Pergatitja e kampioneve për analizat laboratorike mbi treguesit sasiorë dhe cilësor të farave.	Praktike mbi metodat e percaktimit në laborator të treguesve sasiorë dhe cilësorë të farave pyjore.
<i>Java e katërt:</i>	Ruajtja e farave pyjore. Menyrat e ruajtjes së farave: ruajtja në mjedis të thatë, të zakonshëm, të rregulluar dhe në enë hermetike. Ruajtja e farave në mjedis të lagët. Rregullat e transportit të farave pyjore. Treguesit sasiorë e cilësorë të farave pyjore dhe menyrat e percaktimit të tyre. Menyrat e percaktimit të aftësisë mbirese të farave pyjore: me kultivim në laborator, me metoden biokimike dhe rentgenografike.	Praktike në fidanishte pyjore mbi menyrat e trajtimit paraprak të farave pyjore para mbjelljes së tyre në farishtore.
<i>Java e pestë:</i>	Pergatitja e farave për mbjellje (Bazat teorike). Menyrat e pergatitjes: shtratifikimi, shtratifikimi në të ftohtë, trajtimi hidrotermik e kimik, perpunimi i farave me mikroelemente, dezinfektimi e parambirja). Fidanishtet pyjore. Llojet e fidanishteve pyjore dhe organizimi i tyre. Zgjedhja e	Praktike mbi problemet ndërtimore, përdorimi i makinave dhe i mjeteve të tjera në fidanishtet pyjore.

	vendit te fidanishtes. Radha e vendosjes se kulturave dhe plani tekniko-organizativ i fidanishtes pyjore.	
<i>Java e gjashtë:</i>	Perpunimi dhe mirembajtja e tokes ne fidanishte. Sistemet e punimit te tokes ne fidanishte, perdorimi i herbicideve, pleherimi, llojet e plehrave. Pergatitja e tokes per mbjelljen ne fidanishte. Prodhimi i fidaneve me fare. Farishtorja: Menyrat e mbjelljes se fares. Thellesia dhe koha e mbjelljes se fares ne farishtore. Mbjelljet me krahe dhe me makine. Punimet e kujdesimit ne farishtore.	Praktike per problemet e punimit te tokes, pergatitja e vullajave, pleherimi dhe tekniken e ujitjes se kulturave ne fidanishtet pyjore.
<i>Java e shtatë:</i>	Prodhimi i fidaneve ne mjedise te mbyllura (sera diellore dhe sera me ngrohje artificiale. Prodhimi i fidaneve me rrenje te mbuluara me buke dheu ne qeska plastmasi, vazo torfe, vazo kartoni, konteineri. Shperngulja e fidaneve ne fidanishte. Qellimi dhe menyrat e shper-nguljes se fidaneve. Sherbimet e kujdesimit ne shperngultore.	Praktike ne fidanishte mbi shumezimin gjenerativ dhe vegjetativ te specieve pyjore (In-vitro, me shartim, me perpajna, etj).
<i>Java e tetë:</i>	Prodhimi vegjetativ i fidaneve pyjore. Shumezimi vegjetativ me kalema 2-vjeçare, kalema te gjelbert, kalema rrenjore, me thithake, me perpajna dhe shumezimi me shartim. Vjelja e materialit mbjelles ne fidanishte (Llogaritja e materialit mbjelles): inventarizimi i fidaneve ne farishtore dhe shperngultore.	Seminari 1: Kapitujt mbi farat pyjore, treguesit sasior dhe cilesor te tyre dhe prodhimi i fidaneve pyjore ne fidanishtet pyjore.

<i>Java e nëntë:</i>	Qasjet ne nivel siperfaqeje (mikronivele). Parakushtet. Keshilla per mbjelljen e drureve. C’do te thote te restaurosh pyllin ne teresi. Nderhyrjet per restaurimin e biodiversitetit. Restaurimi pasiv. Mbjellejet pasuruese. Mbjellje direkte me fare. Mbjelleje te shperndara. Mbjelleje me skema te dendura. Mbjellje te dendura me shume lloje. Revitalizimi i siperfaqeve pas minierave. Menaxhimi i suksesionit ekologjik. Distancat nga pyjet e paprekur. Kafshet e egra. Surprizat ekologjike. Nderhyrjet per sigurimin e biodiversitetit dhe produktivitetit. Menaxhimi i filizerise. Agropylltaria. Plantacionet monokulture.	Praktike mbi derhyrjet ne siperfaqe me te vogla ose me te medha. Ekosistemet qe mund te rigjenerohen vetvetiu ose jo si dhe krijimi i kushteve per ndodhjen e suksesionit. Sqarimi i termave “restaurim”, “rehabilitim” dhe “rekuperim”. Vendim-marrja e komunitetit ne ceshtjet e revitalizimit.
<i>Java e dhjetë:</i>	Perzierja e llojeve dhe vendosja e kulturave ne pyllezime. Skemat dhe formulat e pyllezimeve. Vendosja e kulturave ne menyre te çrregullt dhe te rregullt. Dendesia e kulturave ne pyllezime. Pyllezimet me fare. Menyrat dhe kohet e mbjelljes: me shperndarje ne rreshta, e gropa. Thellesia e mbulimit dhe normat e fares.	Keshilla praktike per mbjelljen e drureve. Elementet e duhur për te mbajtur nje restaurim të shëndetshëm. Restaurimi pasiv qe arrihet thjesht duke mbrojtur vendin nga shqetësimet e mëtejshme dhe duke lejuar kolonizimin natyror. Menyra te ndryshme te nderhyrjeve njerzore per te ndihmuar restaurimin. Subvencionet per mbjelljen e drureve.
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Pyllezimet me fidane. Materiali mbjelles dhe pergatitja e tij. Koha dhe menyrat e mbjelljes se fidaneve: me krahe ose mjete te mekani-zuara. Thellesia dhe teknika e mbjelljes. Punimet e kujdesimit ne kulturat pyjore pas pyllezimit. Rendesia dhe llojet e kujdesimeve kulturore. Koha e kryerjes se tyre.	Praktike ne nje siperfaqe pyllezimi mbi menyrat e pyllezimit me fidane.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Matja dhe kontrolli i punes ne pyllezimet e reja. Verifikimi i zenieve dhe studimi i	Praktike mbi pyllezimet artificiale direkt me fare (punimet paraprake ne objektin qe do te pyllezohet, trajtimi

	pyllezimeve te reja. Metodrat dhe menyrrat e studimit te kulturave pyjore. Vendosja e siperfaqeve prove. Raste te veçanta te revitalizimit. Brezat mbrojtës pyjore. Klasifikimi i brezave mbrojtës: sipas materialit, funksionit, dendesise e struktures. Llojet qe perdoren, teknika e kultivimit dhe sherbimet e kujdesimit.	paraparak dhe shtratifikimi i fares. Format dhe teknikat e mbjelljes me fare).
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Revitalizimi ne pellgjet ujembledhes dhe i tokave rreshqitese. Pyllezimi i ranishteve bregdetare dhe zallishteve te lumenjeve. Zgjedhja dhe vendosja kulturave. Mbjellja dhe kujdesimet kulturore.	Praktike mbi momentet e duhura kur dhe si duhet te nderhyjme? Njohja me situaten para-ekzistuese dhe situaten aktuale. Faktoret ekologjike si stabilizimi i lumenjve apo erozionit. Faktoret socio-ekonomike si zgjedhja e siperfaqeve me te pershtatshme per nderhyrje ne baze te financave qe kemi ne dispozicion.
<i>Java e katëmbëdhjetë:</i>	Revitalizimi ne kullota malore. Teknika e mbjelljes dhe sherbimet e kujdesimit pas mbjelljes. Pyllezimi gjate rrugëve automobilistike dhe ne zonat e gjelberta te qyteteve. zgjedhja e llojeve dhe teknikat e pyllezimit. Sherbimet.	Seminar 2: Fidanishtet pyjore dhe pyllezimit artificiale.
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Revitalizimi i pyjeve pas zjarreve. Revitalizimi i pyjeve pas stuhive te fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve ne terrenet e abandonuara.	Shembuj dhe demonstrime konkrete te rasteve te ndryshme te revitalizimit si pas zjarreve, pas stuhive te fuqishme. Menaxhimi i riskut nga llojet invazive. Kontrolli i erozionit. Restaurimi i pyjeve ne terrenet e abandonuara.
Politikat akademike dhe kodi i sjelljes		
Studentët janë të obliguar në vijimin e rregullt në ligjërrata, marrin pjese ne vizita studimore ne terren(ekskursion). Shkyçja e telefonave celularë, hyrja me kohë në sallën e mësimit dhe mbajtja e qetësisë në mësim po ashtu janë obligative.		